

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 15 kwietnia 2016 r.

Pozycja 305

POSTANOWIENIE

z dnia 1 grudnia 2015 r.

Sygn. akt Ts 256/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej U.D. w sprawie zgodności:

art. 394¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 22 lipca 2015 r. (data nadania) U.D. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 394¹ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie, w jakim uniemożliwia zaskarżenie postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji z art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującym stanem faktycznym sprawy. Wyrokiem z marca 2014 r. Sąd Rejonowy w W. oddalił powództwo o zapłatę wytoczone przeciwko skarżącej. Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z grudnia 2014 r. zmienił to rozstrzygnięcie i zasądził od skarżącej 36 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami. Postanowieniem z lutego 2015 r. Sąd Okręgowy w W. nadał klauzulę wykonalności wyrokowi z grudnia 2014 r. Skarżąca wniosła zażalenie na to postanowienie, które Sąd Okręgowy w W. odrzucił postanowieniem z kwietnia 2015 r.

Skarżąca podnosi, że zgodnie z utrwaloną wykładnią art. 394¹ § 2 k.p.c. niedopuszczalne jest wniesienie zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności wydane po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji. Brak możliwości zaskarżenia takiego postanowienia narusza, zdaniem skarżącej, prawo do co najmniej dwuinstancyjnego postępowania (art. 78 w zw. z art. 176 ust. 1 Konstytucji). Zdaniem skarżącej sąd drugiej instancji wydał postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności, działając w istocie jako sąd pierwszej instancji. Skarżąca podkreśla, że odmówienie skarżącej prawa do co najmniej dwuinstancyjnego postępowania spowodowało, że nie mogła doprowadzić do usunięcia błędów i uchybień, które popełnił sąd przez nadanie klauzuli wykonalności. Zdaniem skarżącej z art. 78 Konstytucji wynika obowiązek takiego ukształtowania procedury, by możliwe było wniesienie środ-

ka zaskarżenia. W ocenie skarżącej zasada dwuinstancyjności postępowania wyrażona w art. 176 ust. 1 Konstytucji ma zastosowanie do postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności. Skarżąca nie podziela linii orzeczniczej Sądu Najwyższego, zgodnie z którą postępowanie klauzulowe ma charakter pomocniczy, uzupełniający w stosunku do postępowania rozpoznawczego.

Skarżąca wniosła o zawieszenie lub wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Okręgowego w W. z grudnia 2014 r.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 1064; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: ustawa o TK). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 w zw. z art. 49 ustawy o TK skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Wstępne rozpoznanie skargi konstytucyjnej służy wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania. Skarga konstytucyjna jest bowiem szczególnym środkiem ochrony wolności lub praw. Musi ona spełniać wiele przesłanek jej dopuszczalności, które zostały uregulowane w art. 79 ust. 1 Konstytucji i doprecyzowane w art. 46-48 ustawy o TK. Skarga konstytucyjna jest więc dopuszczalna tylko wtedy, gdy są spełnione łącznie następujące przesłanki. Po pierwsze, zaskarżony przepis jest podstawą prawną ostatecznego orzeczenia wydanego przez sąd lub organ administracji publicznej w indywidualnej sprawie skarżącego. Po drugie, skarżący uprawdopodobnił naruszenie swoich konstytucyjnych wolności lub praw wskazanych w skardze. Po trzecie, źródłem naruszenia jest normatywna treść kwestionowanych przepisów, a sposób naruszenia został określony przez samego skarżącego w uzasadnieniu wnoszonej skargi. Gdy skarga nie spełnia warunków formalnych, a także gdy jest oczywiście bezzasadna, gdy jej braki nie zostały uzupełnione w określonym terminie lub gdy występują przesłanki, o których mowa w art. 39 ust. 1 pkt 1 lub 3 ustawy o TK, Trybunał Konstytucyjny wydaje postanowienie o odmowie nadania skardze dalszego biegu.

Zdaniem Trybunału Konstytucyjnego analizowana skarga konstytucyjna nie spełnia przesłanek warunkujących jej merytoryczne rozpoznanie.

Trybunał stwierdza, że zaskarżony art. 394¹ § 2 k.p.c. nie był podstawą postanowienia Sądu Okręgowego w W. z kwietnia 2015 r. Przepis ten określa przypadki, w których można wnieść zażalenie do Sądu Najwyższego. Tymczasem skarżąca wniosła zażalenie nie do Sądu Najwyższego, lecz do Sadu Apelacyjnego w W., uznawszy, że ma do tego prawo na podstawie art. 795 k.p.c. Nie doprowadziła tym samym do wydania postanowienia, które stwierdzałoby, że nie przysługuje jej zażalenie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394¹ § 2 k.p.c. W tej sytuacji skarżąca nie może poddać art. 394¹ § 2 k.p.c. kontroli w trybie skargi konstytucyjnej.

Niezależnie od powyższego Trybunał odniósł się do zarzutów postawionych w skardze.

Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego o kwalifikacji postępowania jako pierwszej lub drugiej instancji nie może rozstrzygać jedynie fakt, że sąd w pewnym zakre-

się dokonuje nowych ustaleń lub rozpoznaje daną kwestię po raz pierwszy. Jak podkreśla Trybunał: „sądem pierwszej instancji jest ten, przed którym rozpoczyna się postępowanie sądowe, w wyniku którego organ ten ma wydać rozstrzygnięcie dotyczące sporu istniejącego między stronami” (wyrok TK z 12 stycznia 2010 r., SK 2/09, OTK ZU nr 1/A/2010, poz. 1). W świetle powyższego Trybunał stwierdza, że nadawanie klauzuli wykonalności nie mieści się w ramach tak pojmowanego sporu. Trybunał przypomina jednak, że nawet w sytuacji, gdy sąd rozstrzyga kwestię wpadkową, a robi to po raz pierwszy, to owo rozstrzygnięcie – z uwagi na istotne znaczenie dla praw jednostki – powinno być weryfikowane. Takiej weryfikacji wymaga wywiedziona z art. 45 ust. 1 Konstytucji zasada sprawiedliwości proceduralnej. Z orzecznictwa Trybunału wynika jednak, że nie musi to być weryfikacja w trybie instancyjnym (wyrok TK z 2 czerwca 2010 r., SK 38/09, OTK ZU nr 5/A/2010, poz. 46). Trybunał odróżnia bowiem pojęcie instancyjności od pojęcia zaskarżalności.

W świetle powyższego Trybunał stwierdza, że skarżąca nie wskazała art. 45 ust. 1 Konstytucji jako wzorca kontroli konstytucyjności, a jej zarzut dotyczący naruszenia zasady dwuinstancyjności postępowania należy uznać za nieuprawdopodobniony.

Ponadto, Trybunał zwraca uwagę na to, że art. 394¹ k.p.c. reguluje kwestię zażalenia do Sądu Najwyższego, a art. 394² k.p.c. (dodany ustawą z 28 kwietnia 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, Dz. U. z 2011 r. Nr 138, poz. 806, w wykonaniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego) reguluje tzw. odwołanie poziome od postanowień wydanych po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji (nie wymieniając wśród tych postanowień postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności). Trybunał Konstytucyjny stwierdza zatem, że na gruncie obecnie obowiązujących przepisów k.p.c. nie jest uzasadnione upatrywanie w treści art. 394¹ k.p.c. pominięcia ustawodawczego polegającego na braku możliwości zaskarżenia postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności wydanego po raz pierwszy przez sąd drugiej instancji.

Mając powyższe na względzie, Trybunał Konstytucyjny – na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 47 ust. 1 pkt 1 i art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy o TK – odmówił nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.

W tym stanie rzeczy wniosek o zawieszenie lub wstrzymanie wykonania wyroku Sądu Okręgowego w W. z grudnia 2014 r. należało pozostawić bez rozpoznania.